Neljapäev, 19. detsember 2019

P9_TA(2019)0112

Hiljuti Iraanis toimunud meeleavalduste vägivaldne mahasurumine

Euroopa Parlamendi 19. detsembri 2019. aasta resolutsioon hiljutiste meeleavalduste vägivaldse mahasurumise kohta Iraanis (2019/2993(RSP))

(2021/C 255/13)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Iraani kohta, sealhulgas kõige viimast, 19. septembri 2019. aasta resolutsiooni Iraani, eelkõige naiste õiguste kaitsjate ja vangistatud ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikute olukorra kohta ([1]),

— võttes arvesse nõukogu 4. veebruari 2019. aasta järeldusi Iraani kohta,

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Josep Borrell Fontellese poolt 8. detsembril 2019. aastal ELi nimel tehtud avaldust hiljutiste meeleavalduste kohta Iraanis,

— võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 21. novembri 2019. aasta avaldust arengute kohta Iraanis,

— võttes arvesse nõukogu 12. aprilli 2018. aasta otsust pikendada piiravate meetmete kohaldamist Iraanis aset leidvate tõsiste inimõiguste rikkumiste tõttu veel 12 kuuks;

— võttes arvesse ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta,

— võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse, piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise kohta ning ELi inimõiguste alaseid suuniseid sõnavabaduse kohta internetis ja mujal,

— võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni ELi strateegia kohta Iraani suhtes pärast tuumakokkuleppe saavutamist ([2]),

— võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 17. detsembri 2018. aasta resolutsiooni 73/181 inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis,

— võttes arvesse Iraani Islamivabariigi inimõiguste olukorra ÜRO eriraportööri 30. jaanuari 2019. aasta aruannet,

— võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, millega Iraan on ühinenud,

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,

A. arvestades, et kõiki ühiskonnasegmente esindavad kümned tuhanded inimesed kogu Iraanist on kasutanud oma põhiõigust kogunemisvabadusele ning väljendanud viimase 40 aasta suurimates rahutustes majanduslikku rahulolematust kütusehindade vähemalt 50 %-lise tõusu pärast;

([1]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0019.
([2]) ELT C 215, 19.6.2018, lk 86.

Neljapäev, 19. detsember 2019

B. arvestades, et vaatamata korduvatele rahvusvahelistele üleskutsetele käituda vaoshoitult, kasutasid Iraani julgeolekujõud meeleavaldajate vastu ebaproportsionaalseid vahendeid ja jõudu; arvestades, et kodanikuühiskonnalt saadud teadete kohaselt avasid Iraani julgeolekujõud väidetavalt relvastamata meeleavaldajate pihta tule, et neid tappa, kuigi meeleavaldajad ei kujutanud endast otsest ohtu;

C. arvestades, et Amnesty Internationali andmetel on tapetud vähemalt 304 inimest, kelle hulgas on ka lapsi, ja veelgi rohkem on vigastatuid, ning arvestades, et vahistatud on tuhandeid meeleavaldajaid, samuti ajakirjanikke, inimõiguste kaitsjaid ja üliõpilasi; arvestades, et Iraani ametivõimud ei ole teatanud hukkunute ametlikku arvu ja on keeldunud andmast ohvrite surnukehasid üle nende perekondadele;

D. arvestades, et 16. novembril 2019 katkestasid Iraani ametivõimud viieks päevaks peaaegu täielikult internetiühenduse, võttes ära peaaegu kõik Iraanis elavate inimeste veebisuhtlusvahendid ja takistades jõhkra mahasurumisega seotud teabe liikumist; arvestades, et internetiühenduse katkestamine on teabele juurdepääsu põhiõiguse rikkumine, mis kujutab endast sõnavabaduse ebaproportsionaalset piiramist, ning sellest on saanud ametivõimude jätkuv tegutsemisviis;

E. arvestades, et Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioonis ELi strateegia kohta Iraani suhtes pärast tuumakokkuleppe saavutamist ([3]) rõhutatakse vajadust järgida ELi ja Iraani suhete kontekstis ELi inimõiguste suuniseid, muu hulgas inimõiguste kaitsjate osas;

F. arvestades, et Iraani inimõiguste kaitsjaid, ajakirjanikke, advokaate ja veebiaktiviste ahistatakse pidevalt ning neid ähvardab oma töö tõttu meelevaldne kinnipidamine, vahistamine ja kohtu alla andmine; arvestades, et Iraani luureministeerium ja teised ametivõimud on seadnud kodanikuühiskonnale tõsised piirangud; arvestades, et 77 reformimeelse opositsiooni liiget, kellest enamik kuulub Iraani Islamistlikkusse Osalusrindesse (Islamic Iran Participation Front), tegid avaliku avalduse, mõistes hukka ülemäärase jõu kasutamise meeleavalduste mahasurumisel; arvestades, et mõned neist toodi Iraani kohtunike ette „islamivabariigi vastu suunatud propaganda levitamise“ eest ja kaks neist, Mohammad Kianoosh Rad ja Mehdi Mahmoudian, vahistati;

G. arvestades, et Iraani kohtud ei täida pidevalt õiglase kohtupidamise nõuet, jättes võimaldamata juurdepääsu õigusnõustamisele, keelustades konsulaar-, ÜRO või humanitaarabiorganisatsioonide külastused, ning lubades tõenditena kasutada ka piinamisel saadud tunnistusi; arvestades, et kohtusüsteemi usaldusväärsuse tagamiseks puuduvad sõltumatud mehhanismid ning endiselt tekitab tõsist muret kohtunike, eelkõige revolutsioonikohtutes töötavate kohtunike politiseeritus;

H. arvestades, et paljusid ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikuid peetakse kinni nende inimõiguste alase tegevuse või akadeemilise töö eest; arvestades, et alates 2019. aasta juunist on Iraanis vangistatud kaks Prantsuse teadlast – Fariba Adelkhah ja, nagu hiljuti kinnitati, Roland Marchal;

1. avaldab kaastunnet ohvrite perekondadele; soovib vigastatutele kiiret taastumist;

2. mõistab hukka Iraani laialdase ja ebaproportsionaalse jõu kasutamise vägivallatute meeleavaldajate vastu, kes üksnes kasutasid oma sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise õigust; rõhutab, et selline tegevus on vastuvõetamatu, ning nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud avalikustaksid surmajuhtumite ja kinnipeetavate koguarvu, viiksid läbi kiire, erapooletu, sõltumatu ja läbipaistva uurimise väidetava ülemäärase jõu kasutamise, sealhulgas meeleavaldajate otsese ründamise suhtes julgeolekujõudude poolt, ning võtaksid kõik vägivalla toimepanijad vastutusele;

3. nõuab, et kõik praegu Iraanis sõna- ja kogunemisvabadust käsitlevate seaduslike õiguste kasutamise eest vahistatud meeleavaldajad, inimõiguslased ja ajakirjanikud vabastataks tingimusteta; nõuab lisaks, et ametiasutused teavitaksid kõiki perekondi nende kinnipeetud sugulaste asukohast, et advokaatidele ja rahvusvahelistele vaatlejatele võimaldataks takistamatu juurdepääs kõigile meeleavalduste ajal kinni peetud isikutele ning et rahvusvahelisele üldsusele antaks andmed kinnipeetavate isikute kohta; kordab Euroopa Parlamendi varasemaid nõudmisi vabastada Nazanin Zaghari-Ratcliffe ja paljud teised ebaseaduslikult kinni peetud isikud;

([3]) ELT C 215, 19.6.2018, lk 86.

4. mõistab resoluutselt hukka Iraani otsuse sulgeda internetiühendus ülemaailmsete võrkudega, mis takistas Iraani kodanike suhtlemist ning teabe vaba liikumist; rõhutab, et selline tegevus on sõnavabaduse selge rikkumine; nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud lõpetaksid kõikide internetipõhiste suhtluskanalite ja võrguteenuste blokeerimise;

5. rõhutab, et põhiõigusi, nagu sõna- ja kogunemisvabadus, tuleb alati austada, ning kutsub Iraani ametivõime üles täitma oma rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti raames endale võetud kohustusi;

6. kutsub ÜROd ja eelkõige selle inimõiguste nõukogu üles viivitamata algatama Iraani inimõiguste olukorra küsimustega tegeleva ÜRO eriraportööri juhtimisel viimastel nädalatel toimunud sündmuste põhjaliku uurimise, et heita valgust riigis alates meeleavalduste algusest toime pandud väidetavatele tõsistele inimõiguste rikkumistele, ning kutsub Iraani üles võimaldama täielikku ja piiramatut juurdepääsu uurimise läbiviijatele;

7. tuletab meelde oma 19. septembri 2019. aasta resolutsiooni; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et Iraanis kinnipeetavate ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikute juhtumite puhul ei ole toimunud mingit arengut; nõuab, et Iraani ametivõimud vabastaksid viivitamata Roland Marchali ja Fariba Adelkhahi ning kõik inimõiguste kaitsjad, kes on vangistatud ja süüdi mõistetud üksnes oma sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise õiguse kasutamise eest;

8. nõuab, et EL, sealhulgas ka komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja jätkaksid inimõigustega seotud mureküsimuste tõstatamist Iraani ametivõimudega kahe- ja mitmepoolsetel foorumitel, eelkõige ELi ja Iraani kõrgetasemelise poliitilise dialoogi raames;

9. kinnitab oma täielikku toetust Sahharovi auhinna laureaatidele Nasrin Sotoudehile ja Jafar Panahile; taunib asjaolu, et Nasrin Sotoudeh, kellele määrati karistuseks 33 aastat vangistust ja 148 piitsahoopi, viibib endiselt vangistuses, ning nõuab tema viivitamatut ja tingimusteta vabastamist; kutsub Iraani ametivõime üles tühistama Jafar Panahile alates 2010. aastast kehtestatud reisikeeldu;

10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa välisteenistusele, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Iraani Islamivabariigi kõrgeimale juhile ja presidendile ning Iraani parlamendi Majlise liikmetele.